

2022-05-10

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: AFN 2022/123

Uppföljning och analys av ekonomiskt bistånd

Uppföljning av AFN 2019/149

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

I tjänsteskrivelsen följs utvecklingen av ekonomiskt bistånd upp mot bakgrund av den fördjupade analys av de ökade kostnaderna för ekonomiskt bistånd som presenterades på Arbets- och företagsnämndens sammanträde i december 2019 (AFN 2019/149). I tjänsteskrivelsen redovisas också, utifrån nämndens önskan, antal överklaganden inom verksamheten ekonomiskt bistånd samt den relativt nystartade mottagningsfunktionen och dess mätbara effekter hittills.

Analysen visar att Nacka kommuns kostnader för ekonomiskt bistånd fortsatt minska sedan 2019 och att antalet hushåll under perioden har minskat med cirka 20 procent. Uppföljningen visar vidare att de hushållstyper som beviljas ekonomiskt bistånd inte har förändrats nämnvärt, att den genomsnittliga bidragstiden för hushåll aktuella för ekonomiskt bistånd under utvalda mätperioder minskat vilket även gäller antalet inledda insatser.

Ärendet

Bakgrund

Vid arbets- och företagsnämnden sammanträde i december 2019 redovisades den fördjupade analys av de ökade kostnaderna för ekonomiskt bistånd (AFN 2019/149) som tidigare arbetsmarknadsdirektör fick i uppdrag att genomföra vid nämndens sammanträde i augusti 2019.

Analysen visade bland annat att ökningen bestod av kostnader som inte avser utbetalat försörjningsstöd till hushåll utan kostnader för tomhyror samt att antalet hushåll med försörjningsstöd minskat liksom genomsnittlig tid med stöd.

Syftet med denna tjänsteskrivelse är att följa upp utvecklingen av ekonomiskt bistånd mot bakgrund av 2019 års analys. I tjänsteskrivelsen redovisas också, utifrån nämndens

önskan, antal överklaganden inom verksamheten ekonomiskt bistånd samt den relativt nystartade mottagningsfunktionen och dess mätbara effekter hittills.

Ekonomiskt bistånd 2021/2022 jämfört med 2019

Jämförelser avseende de vanligaste försörjningshindren, hushållstyper och genomsnittskostnader har i denna uppföljning gjorts mellan september månad 2019 och mars månad 2022. Tabell 3) Utbetalt försörjningsstöd 2017–2021 och Diagram 1) Utbetalt försörjningsstöd per månad 2017–2021 avser dock helår.

De vanligaste försörjningshindren

De vanligaste försörjningshindren har inte förändrats sedan föregående redovisning. Ungefär hälften utgörs av sökande som är arbetslösa med låg eller ingen ersättning från arbetslöshetskassan. Resterande del utgörs av sjukskrivna med låg eller ingen ersättning av sjukpenning eller hushåll som väntar på eller har låg etableringsersättning.

Hushållstyper och genomsnittskostnader

Hushållstyperna som beviljas ekonomiskt bistånd har inte nämnvärt förändras sedan 2019. Det är fortsatt flest ensamhushåll och något fler män än kvinnor som ansöker. Genomsnittskostnaderna har de jämförda månaderna ökat, vilket kan antas bero på antal barn i familjehushåll samt den årliga ökningen av riksnormen. Antal hushåll har under perioden minskat med 105 hushåll vilket motsvarar cirka 20 procent.

Tabell 1) Hushållstyp, utbetalt belopp samt snitt per hushåll september 2019

Familjetyp	Antal hushåll	Procent	Utbetalt belopp	Snitt/hushåll
September -19				
Ensam man utan barn	211	40%	1 545 441	7 324
Ensam kvinna utan barn	143	27%	1 293 675	9 047
Gift/sambo med barn	77	15%	969 051	12 585
Ensam kvinna med barn	62	12%	641 709	10 350
Gift/sambo utan barn	21	4%	210 940	10 045
Ensam man med barn	9	2%	88 305	9 812
Totalt	523	100%	4 749 121	9 861

Tabell 2) Hushållstyp, utbetalt belopp samt snitt per hushåll mars 2022

Familjetyp	Antal hushåll	Procent	Utbetalt belopp	Snitt/hushåll
Mars -22				
Ensam man utan barn	169	40%	1 567 432	9 274
Ensam kvinna utan barn	127	30%	1 262 506	9 941
Gift/sambo med barn	44	11%	985 997	22 409
Ensam kvinna med barn	45	11%	523 621	11 636
Gift/sambo utan barn	20	5%	299 539	14 977
Ensam man med barn	13	3%	163 560	12 582
Totalt	418	100%	4 802 655	13 470

Genomsnittlig biståndstid

Den genomsnittliga bidragstiden för hushåll aktuella för ekonomiskt bistånd under januari till mars 2022 var 28 månader jämfört med perioden januari till september 2019, som var 31 månader. Därmed kan man se en minskning i genomsnittlig bidragstid från 2019 till 2022.

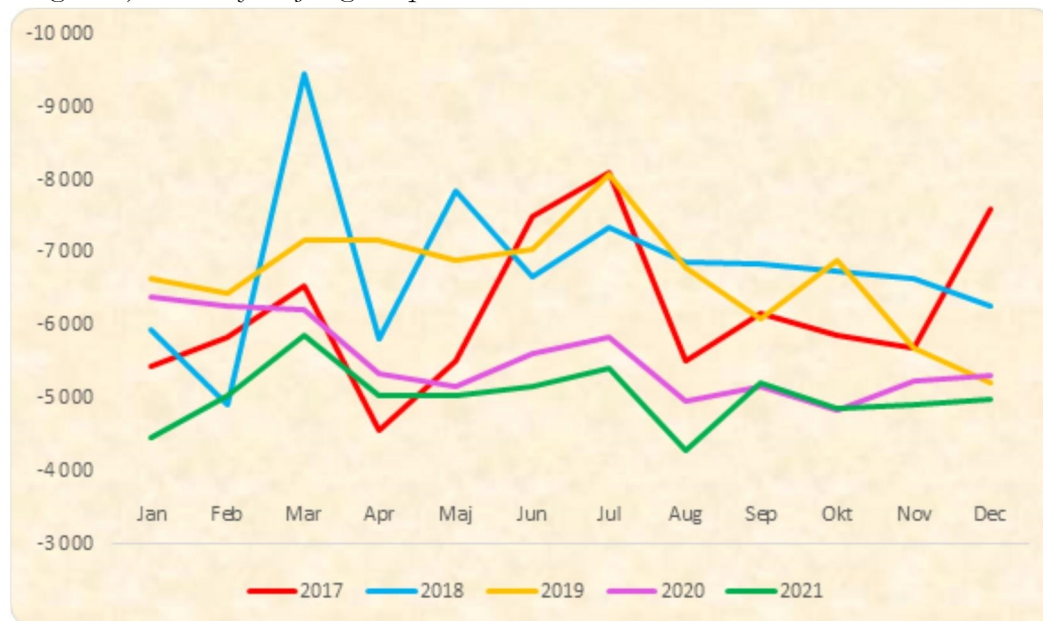
Utbetalt ekonomiskt bistånd

I nedanstående tabell 3 och diagram 1 redovisas utbetalt försörjningsstöd inklusive kostnader för tillfälligt boende inom ramen för ekonomiskt bistånd. I tabell 3 redovisas årskostnaden medan diagram 1 visar på utfall för respektive år per månad.

Tabell 3) Utbetalt försörjningsstöd 2017–2021

År	Utfall (mnkr)
2017	-74,4
2018	-81,4
2019	-80,2
2020	-66,4
2021	-60,3

Diagram 1) Utbetalt försörjningsstöd per månad 2017–2021

Överlagade beslut

Arbets- och företagsnämnden har efterfrågat statistik kring antalet beslut avseende ekonomiskt bistånd som överklagas. I nedanstående tabell 4 redovisas månatlig statistik avseende 2021 för både antal beslut, antal avslagsbeslut, antal beslut som ändras av handläggare, antal beslut som ändras delvis av handläggare, antal beslut som vidhålls av

handläggare, antal ärenden som förvaltningsrätten avslår, bifaller, återförvisar till kommunen för förnyad handläggning eller avskriver.

Tabell 4) Överlagade beslut (exklusive ensamkommande och dödsbo) per månad under 2021

Månad	Bifalls- beslut	Avslags- beslut	Ö - beslut ändras	Ö - beslut ändras delvis	Ö - beslut vidhålls	FR avslår	FR bifaller	FR återförvisar	FR avskriver
Januari	450	310	1	2	10	7	1	0	1
Februari	477	297	1	1	15	9	0	2	1
Mars	511	344	5	0	15	4	0	3	0
April	481	302	3	1	7	9	0	1	2
Maj	484	314	5	3	13	12	2	0	1
Juni	481	309	1	1	14	9	0	0	1
Juli	483	338	7	4	30	3	0	0	0
Augusti	490	284	11	2	16	25	0	3	6
September	452	275	5	3	10	19	0	0	2
Oktober	458	280	3	3	10	4	1	0	0
November	445	292	3	0	10	3	0	1	1
December	455	286	6	3	22	6	0	0	1
Totalt	5667	3631	51	23	172	110	4	10	16

Mottag ekonomiskt bistånd

I samband med att antalet ansökningar om ekonomiskt bistånd ökade markant med anledning av pandemin dedikerades nyansökningar till en särskild socialsekreterare under hösten 2020. Detta utökades med ytterligare en socialsekreterare i januari 2021. Vikten av att göra noggranna grundutredningar för att pröva rätten till bistånd samt det behov av utökat stöd och korrekt information som de sökande behöver ledde sedan fram till att verksamheten införde en traditionell mottagning för ekonomiskt bistånd hösten 2021.

Mottagningen är bemannad med tre socialsekreterare som en timme, fyra dagar i veckan, bemannar en mottagningstelefon där en första prövning görs. De Nackabor som bedöms kunna ha rätt till ekonomiskt bistånd gör sedan en ansökan och bjuds därefter in till ett nybesök som är en del av grundutredningen. Syftet med nybesöket är också att ge behövande Nackabor stöd i ansökningsprocessen. Hembesök erbjuds fortsatt som en del av grundutredningen. Om grundutredningen sedan leder fram till ett bifallsbeslut fördelas ansvaret för den nya kunden över till någon av de socialsekreterare som arbetar löpande med ekonomiskt biståndsansökningar. Kunden tilldelas också en karriärväglare för vidare planering mot egen försörjning.

Nedan ses en beskrivning av inledda insatser, som beviljats ekonomiskt bistånd från mottagningen. Jämförelse görs före och efter inrättande av mottagningen.

Mottagningens inledda insatser:

Antalet inledda ekonomiinsatser i mottaget för perioden

- 2021-10-01-2022-04-24 var totalt 67 av följande skäl:

- 20 arbetshinder sociala skäl,
- 14 arbetslös ingen ersättning,
- 12 arbetslös otillräcklig ersättning,
- resterande 21 är en blandning av sjukskriven utan sjukpenning, otillräcklig pension, väntar på sjukersättning etcetera.

Inledda insatser utan mottagningen:

Antalet inledda ekonomiinsatser före införandet av mottaget var för perioden:

- 2019-10-01-- 2020-04-24 var 170 och för perioden
- 2020-10-01--2021-04-24 var motsvarande siffra 119.

Nedan redovisas statistik över inledda utredningar, det vill säga ansökningar om ekonomiskt bistånd som utreds, samt inledda insatser för ekonomiskt bistånd under januari månad 2019 och motsvarande månad innevarande år.

Inledda utredningar samt inledda insatser

Nedan redovisas nyansökningar som leder till utredning om rätten till bistånd inleds.

Tabell 5: Inledda utredningar under 1–31 januari respektive år mellan 2019 och 2022:

År	Antal
2022	41
2021	66
2020	78
2019	84

I samband med biståndsbeslut om ekonomiskt bistånd beviljas en insats, där rätten till bistånd prövas varje månad och individuell planering mot egen försörjning ska följas.

Tabell 6: Inledda insatser (exklusive anvisade nyanlända) under 1–31 januari respektive år mellan 2019 och 2022:

År	Antal
2022	7
2021	17
2020	24
2019	43

Tillfälligt boende inom ramen för ekonomiskt bistånd

Kunder som inte på egen hand kan sörja för att tillförsäkra sig tak över huvudet kan beviljas tillfälligt boende inom ramen för ekonomiskt bistånd. En grundförutsättning för att beviljas denna insats är att man bedöms ha rätt till ekonomiskt bistånd. Beroende på hushållskonstellation sker sedan en placering på enklare hotell, vandrarhem eller på något av de korridorsboenden som verksamheten förfogar över.

Sedan hösten 2019 har ett strukturerat arbete stegvis lett fram till minskade kostnader för tillfälligt boende på hotell och/eller vandrarhem. Bostadslösa personer som inte har särskilda skäl för hotellboende beviljas inledningsvis vandrarhemspeng och får själva boka in sig. De kunder som beviljas hotellboende, och som inom en viss tid inte hittat ett eget varaktigt boende, placeras i verksamhetens egna tillfälliga korridorsboenden. Alla bostadslösa kunder som har behov av det, erbjuds stöd i att söka en varaktig boendelösning via verksamhetens insats bosökstöd.

Tabell 7) *Aktuella tillfälliga boendeplaceringar på hotell eller vandrarhem den 15 januari respektive år.*

Datum	Antal hushåll
2022	8*
2021	33
2020	40
2019	59

* var av 2 inväntar ansökan om socialt kontrakt (som är en insats som beviljas via socialnämnden.

Analys

Sedan 2019 har kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd fortsatt minska och antalet hushåll har under perioden minskat med 105 hushåll vilket motsvarar cirka 20 procent. Anledningarna till det är dels ett långsiktigt och tydligt ledarskap, en stabil arbetsgrupp, minskad personalomsättning och en väl fungerande introduktion av nya handläggare. Vidare har omorganisationen i april 2021, där nämndens två tidigare enheter slogs samman till en gemensam enhet förenklat och förbättrat samverkan mellan de olika grupperna av handläggare. En förbättrad samverkan med den sociala omsorgsprocessen har också skett. Samtliga kunder inom nämndens verksamheter har numera en ansvarig huvudhandläggare/kundansvarig som är ansvarig för att ingenting faller mellan stolarna för kunder med mer komplexa behov. Sammantaget medför detta att varje kunds samtliga behov beaktas och rätt stöd beviljas.

Hushållstyperna som beviljas ekonomiskt bistånd har inte nämnvärt förändras sedan 2019. Det är fortsatt flest ensamhushåll och något fler män än kvinnor som ansöker. Att genomsnittskostnaderna har ökat de jämförda månaderna, kan antas bero på antal barn i familjehushåll samt den årliga ökningen av riksnormen.

Uppföljningen visar att den genomsnittliga bidragstiden för hushåll aktuella för ekonomiskt bistånd under januari till mars 2022 var 28 månader jämfört med perioden januari till september 2019, som var 31 månader. Därmed kan man se en minskning i genomsnittlig bidragstid från 2019 till 2022. Denna siffra motsvarar inte verksamhetens uppfattning som i stället antas visa på ökade svårigheter för långtidsarbetslösa att komma ut i arbete till följd av de senaste två årens pandemi. En möjlig förklaring skulle kunna vara att individer som tillfälligt blivit arbetslösa med anledning av pandemin har återgått till arbete då svensk arbetsmarknad återhämtat sig och arbetslösheten är mindre nu än

innan pandemin. En annan förklaring skulle kunna vara att mätperioderna är olika långa (januari-mars 2022 respektive januari-september 2019).

Den minskning av inledda insatser som genomgången visar på kan förklaras med verksamhetens förändrade arbetssätt. I januari 2019 och även 2020 fördelades ärenden direkt till ordinarie socialsekreterare. Under hösten 2020 började huvuddelen av verksamhetens nya ärenden utredas av en särskild socialsekreterare. Under våren 2021 utökades verksamhetens förenklade mottagning till 1,5 socialsekreterare och under hösten 2021 startades nuvarande mottagning där samtliga nya ärenden utreds av tre socialsekreterare.

I tidigare analys 2019 jämfördes hyresnivåer för nyanlända inom etablering och övriga hushåll. En motsvarande jämförelse har inte gjorts i denna uppföljning då vare sig hyresnivåerna eller antalet hushåll/kunder anses påverka utfallet i någon större utsträckning. Inte heller den risk som höga kostnader för tillfälligt boende för vissa familjeåterföreningar eller eventuellt indraget stöd från Arbetsförmedlingen antogs utgöra 2019 anses i nuläget påverka nämndens resultat.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Analysen har inga konsekvenser för barn.

Pia Stark
Enhetschef
Arbets- och etableringsenheten

Kirsti Kanttikoski
Biträdande enhetschef
Arbets- och etableringsenheten